

**Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)**

БЮЛЕТИН №2

Февруари 2017

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация *“Америка за България”*.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България“ или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Предвижданията на CAPA за износа през настоящата 2016/17 са да бъдат изнесени 3,5-3,7 млн.т пшеница, около 450 хил.т ечемик, между 1-1,1 млн.т царевица, около 600 хил.т слънчоглед и около 400 хил.т рапица. По-сериозен износ в следващите месеци може да се очаква при слънчогледа, а и е добър момента за износ и на царевицата.
- Продължава възходящият ценови ръст при хлебна пшеница, като през февруари, 2017 г. изкупната цена в България може да надскочи 295 лв/т. Това се дължи на ценови подем от средата на януари, 2017 в региона, където наличностите от такава пшеница са силно намалели и FOB цена от Русия вече надвишава 190 долара/т.
- Заедно с хлебната пшеница, устойчив ръст се наблюдава и при царевицата. Това е и единствената култура, където цената през този период е висока отколкото миналогодишната. Формирането на цената при царевицата е силно повлияно от пазара в САЩ, който формира 39% от производството. Нормалното съотношение за цена на царевица към соя е 1:2,4-2,6, а в момента е 1:2,6-2,7 и увеличението при соята тегли нагоре и цената на царевицата.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- През януари, 2017 г. експортните цени основно от Северна Америка постепенно се покачват и се доближават до миналогодишните, като на месечна база по-значителен ръст се отчита при пшеница и царевица, но спад има при слънчогледовото олио.
- Европа ще бъде основният световен играч в следващите години при пшеницата важно за световната търговия и цени. Производството в ЕС може да достигне над 155 млн.т. през 2017/18 г. и износът да бъде около 28 млн.т. ЕС и Русия ще формират над 1/3 от световния износ.
- След започналите дискусии и заострени обществени нагласи по отношение ефектите върху здравето от консумацията на палмови мазнини се наблюдава понижение на фючърните цени заради очакванията за по-слаба търговия и търсене. До края на януари цените бяха около 720 долара/т, а през февруари цената падна до около 660 долара/т.
- През 2016/17 г. се отчита над 10% увеличение в производството на слънчогледово семе в света. Това увеличи производството на олио до 17,1 млн.т. Търсенето на олио расте по-бавно от предлагането. Надежди се възлагат на Китай, където през 2017 г. вносът на олио се очаква по данни на Wilmar да бъде 1 млн.т (75% от Украйна).
- Цените на слънчогледа вероятно ще се задържат през 2017/18 на нива от 2016/17 г. ако няма катаклизми в световното производство. За да се повиши чувствително световното търсене и да посрещне растящото предлагане цената на слънчогледовото олио трябва да падне под 850 евро/т.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	11.2016	12.2016	01.2017	02.2017*	03.2017*
Хлебна пшеница	269,20	283,52	289,66	295	290
Фуражна пшеница	258,11	265,95	260,99	260	265
Ечемик	241,23	246,45	247,51	247	247
Царевица	279,63	291,77	293,34	300	300
Слънчоглед**	665	675	677		

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ - Липсва информация

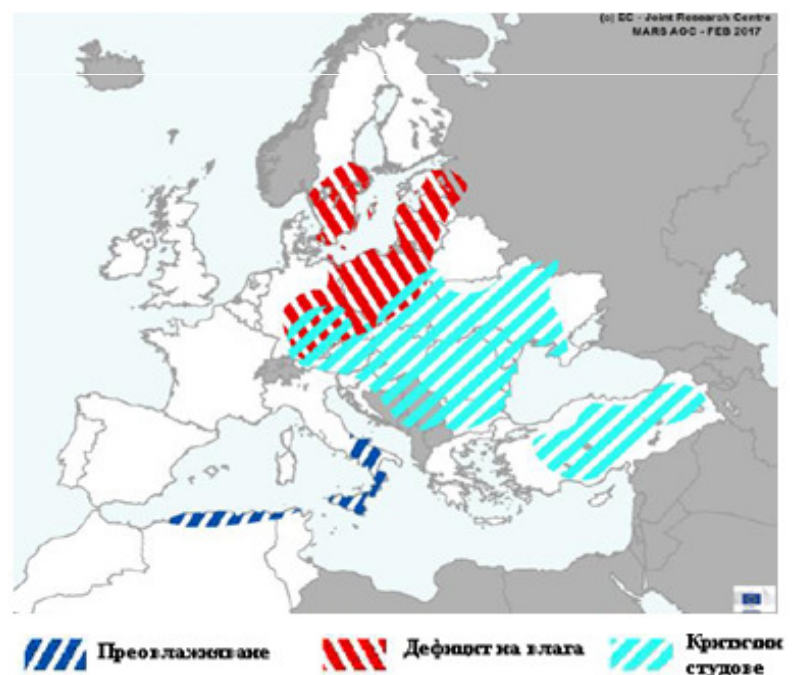
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	12.2016	01.2016	% изменение годишна база
Пшеница, евро/тон (Мексикански залив)	116,49	129,07	-15%
Ечемик, евро/тон (Цена на място, Канада)	121,52	124,34	+14%
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	144,83	150,63	+1%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	960,26	923,48	-2%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Райони с опасност от зимни измръзвания на посевите 1 януари – 17 февруари, 2017 г.

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, February, 2017

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Делът на площите с плодове и зеленчуци в България към тези в ЕС непрекъснато намалява, като през 2015 год., площите у нас съставляват само 1,2% от общите в ЕС.
- Като дял от произведената продукция от плодове и зеленчуци, България има дял от 0,4%. Нисък дял и проблеми като тези в България се наблюдават и в други Източноевропейски страни (Словакия, Хърватска, Чехия, др.), където почти липсва оранжерийно производство.
- Цените на оранжерийните зеленчуци в България през тази зима са сред най-високите въобще. Особено чувствително е увеличението при краставиците. На едро, цените на оранжерийни краставици са нараснали с 6% през февруари на месечна база и с 40% на годишна.
- По-голяма е разликата между цените на едро и дребно при домати, където маржът е около 45%. При краставиците, където цените на производител са доста по-високи, разликата между нивата на търговия е 35%.
- Изкупните цени са благоприятни, но за съжаление вътрешното предлагане не е голямо. Осезаем ръст се постигна през януари и февруари, а през март, при краставиците се очаква едни от най-високите цени за последните години.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- На 22 февруари, 2017 г. окончателно е ратифицирано Споразумението за облекчаване на търговията (TFA) към СТО, с 2/3 от своите членове, включително и ЕС. TFA ще даде допълнителни предимства на неразвитите страни, като облекчи разрешителните за търговия и намали с 1,5 ден при вноса и с 2 дена при износа.
- На 30 октомври, 2016 се подписа Споразумението СЕТА на ЕС с Канада. То ще влезе в сила след пълно одобрение в отделните страни членки и Европейския парламент. Очаква се ЕС да получи значителни ползи от СЕТА, най-вече в областта на плодовете и зеленчуците, като увеличи допълнително своя пазар, което да доведе до увеличение на цените на производител в ЕС.
- Органичното земеделие в Европа се разраства, като ЕС пазара съставлява през 2015 год., 27,1 млрд. евро или 8,4% от пазара на храни. Най-голям пазар за биологични храни има в САЩ – 38,5 млрд. евро, а Китай са с около 6 млрд. евро.
- Общата площ на органичното земеделие в цяла Европа достига 12,7 млн.ха, а 6,2% от земеделските земи в ЕС през 2015 г са такива. Най-голям дял на земя с биологично земеделие има в Австрия (21,3%) и Швеция (16,9%). В България делът на площите с биологично земеделие са под 2%, а 5% от производителите са регистрирани като биологични.
- Изкупните цени в Испания на домати през февруари, 2017 г. бележат спад и предизвиква недоволство. Цените паднаха до 0,7-0,73 евро/кг.

Изкупни цени, лв./тон

	11.2016 *	12.2016*	01.2017*	02.2017*	03.2017*
Домати	720	1250	1850	1650	1450
Краставици	850	2200	2800	2900	2550
Пипер	600	950	-	-	-

Източник: НСИ

* - прогнозни данни

Цени на едро, лв./кг.

	11.2016	12.2016	01.2017	02.2017*
Домати - оранжерийни	1,47	1,86	2,35	2,05
Домати - внос	1,17	1,52	2,11	1,88
Краставици - оранжерийни	1,91	3,02	3,52	3,7
Краставици - внос	1,4	2,43	2,9	2,95

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	11.2016	12.2016	01.2017	02.2017*
Домати	2,15	2,3	3,21	2,95
Краставици	2,38	3,75	4,48	4,47
Чушки (зелени)	1,8	2,76	3,95	

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Суровата зима през януари 2017 г.- замръзвания, наводнения и сняг доведоха до унищожаване на значителна реколтата от зеленчуци в Европа, което по предварителни разчети възлиза на 60%.
- Испанската федерация на износителите на плодове, зеленчуци и цветя отчита срив средно с 30% при зеленчуците, като обикновено производството през този сезон възлиза на 100 хил./г. месечно, което е 50% от европейското предлагане на зеленчуци.
- Според Испанското Министерство на земеделието се наблюдава 45% увеличение на цените при домати, 60% при тиквичките и 132% при сините домати.
- Печеливши от поскъпването на пресните зеленчуци са преработвателите на плодове и зеленчуци, като дефицита на прясна продукция в комбинация с високите цени, ориентира потребителите към повече консервирани зеленчуци.
- Освен в Западна Европа, лошо време с наводнения засегна района на Мерсин в Турция, който доставя 70% от производството на плодове и зеленчуци в Турция.
- През февруари, 2017 цените специално на домати леко се успокоиха, в резултат на нормализиране на доставките от Испания и повишения внос в ЕС от Мароко, като на едро цените в ЕС са между 1,1 – 1,6 евро/кг.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Изкупните цени на кравето мляко през януари, 2017 г. нарастват за 4 пореден месец и тази тенденция ще продължи вероятно до средата на пролетта. Според САРА средните изкупни цена за 2017 г. на краве мляко ще бъде 0,58-0,60 лв/л.
- При овчето мляко, цените ще се движат в рамките на миналогодишните, около 1,3 – 1,4 лв/л. В България обикновено се наблюдават обратни тенденции в ценообразуването, специално при овчето мляко. Цената в един лактационен сезон не се променя, докато заради увеличеното сухо вещество през лятото, цената е нормално да се покачва от началото към края.
- Очаква се и запазване и постепенно осветляване на директните продажби, което създава и ползотворна конкуренция на пазара.

Развитие на млечната верига в света

- Предвижданията на USDA за 2017 година са за увеличение на цените на суровото мляко в сравнение с 2016 г. и от \$0,32 за литър, средната цена за различните по качество класове мляко да достигне \$0,34.
- Въпреки ниските цени през 2016 год., добитото мляко в САЩ ще се приближи до 96 млн.т., а през 2017 год., производството се очаква да продължи да расте до 98 млн.т., стимулирано от ниските цени на фуражите, което позволява да се генерират добри печалби в големите кравеферми.
- Според Млечната обсерватория към ЕК доставките на мляко през 2016 г. са се увеличили на годишна база с 0,4%. Според прогнозен баланс за 2017 г., производството в ЕС ще остане около равнищата от 2016 г. защото макар да има нагласи за повишение на цените, те трудно ще мотивират маломерното производство в ЕС.
- Най-силно засегнати от ниските цени на млякото през 2016 г. се оказаха страните от Океания, където спадът в производството е -8,5% в Австралия и -3,5% в Нова Зеландия.
- Изкупната цена на млякото в Нова Зеландия през 2017 г. от най-големия кооператив Fonterra се очаква да бъдат на нива 4 евро/кг.сухо вещество, което представлява около 0,48 евро за л/мляко.

Актуална информация

- САРА работи върху нова концептуална рамка за организация на директните плащания след 2020 год., най-големият финансов механизъм на ОСП, чрез който се разпределят 70% от помощите. Във варианта, който е разработен, САРА ще предложи 3 схеми – Схема за защита на доходите (СЗД), Схема за базово плащане (СБП) и Схема за устойчивост и приемственост (СУП).
- Предложението за нова организация на директни плащания трябва по-добре да насочи подпомагането, създавайки предпоставки за устойчив ръст и намалявайки риска от пазарните колебания и разходни неизвестности.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	11.2016	12.2016	01.2017	02.2017*	03.2017*
България	58,33	59,56	60,37	61,00	62,00
ЕС (13)	56.74	57.46	58.89		

*Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)*

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	11.2016	12.2016	01.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	389.21	406.81	408.22	+4.52	+20.93

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	11.2016	12.2016	01.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1104.00	1088	1144	+5,15	+2.88
ЕС (28)	823.40	835.14	809.71	-3.11	+48.77

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	11.2016	12.2016	01.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България	999.00	1002.00	992.00	-0,99	+0.61
ЕС (28)	639.56	653.25	647.38	-0.91	+18.02

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец
 Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Излизането на Обединеното Кралство от ЕС сериозно ще засегне производителите заради постигната в момента интеграция. Около 75% от млекопреработвателните предприятия в Северна Ирландия са изцяло или частично стопанисвани от собственици от Ирландия, както и голяма част от млякото пътува от Кралството към Ирландия всекидневно за преработка.
- Основното опасение на бизнеса е, че през тази година може да има увеличение на цените на дребно на млечните продукти, което да намали консумацията. Причина е силният долар, който доминира валутната търговия с такива продукти.
- Световните запаси с млечни суровини са големи, което е другият риск пред крехките движения нагоре на цените. ЕК постепенно започна да освобождава натрупаните запаси, което веднага се усети и в някои от европейските страни, цените веднага се обърнаха надолу.
- Китай винаги е в картината и ако през 2016 г., в Китай е внесен 15% повече на годишна база млечен еквивалент, никой не е сигурен, какво ще стане през 2017 г.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- Цените на говеждото месо в България се сриваха от лятото на 2016 година с повече 30% и бяха едни от най-ниските за целия ЕС.
- Причината за резкия спад на цените на говеждото е слабо развития и все още много маргинален пазарен дял на говеда за месо, поради което преобладаващата част от животните, стигащи до кланиците са бракувани крави от млечно направление. В момента говеда за клане почти не се доставят в кланиците или тяхното качество е много по-добро и цената ще върви нагоре.
- Изминалата 2016 г. се оказа годината с едни от най-ниските цени на свинското месо у нас, съизмерима единствено с 2010 г. За разлика от ЕС, където цените на свинското се покачиха в сравнение с 2015 г. и се очаква лек спад на свинското през 2017 в сравнение с 2016 г., у нас цените през 2017 г., вероятно ще бъдат около или малко над средните за 2016 г.
- Цената на свинското в България през януари, 2017 се покачи, обратно на понижението на средните цени в ЕС. През януари имаше леки колебания за доставките на живи животни в страни като Испания, което слабо повиши цените, но те бележат спад през февруари, 2017.
- Средните цени кланично тегло на свинското за България през февруари и март, 2017 г. се очаква също да се придвижат слабо надолу и да бъдат в диапазона 3,40-3,50 лв/кг. от кланиците.
- Цените на пилешкото месо са с най-малки колебания, като те ще продължат да се движат в диапазона 2700-2800 лв./тон кл. тегло.
- През 2017 г., средните цени на пилешкото месо по предвиждания на САРА се очаква да бъдат подобни на тези през 2016 г., в диапазона 2800 – 2900 лв/т.

Важни събития през февруари 2017

- И през февруари, 2017 г. са отчетени нови случаи на птичи грип в Китай, където обхвата на болестта се разширява и застрашава да навреди чувствително на фермерите отглеждани птици. В момента е забранена търговията с живи животни, както и сериозно е засегнат вносът на родителски птици и цялото предлагането на бяло месо.
- Мярка 14 “Хуманно отношение към животните” няма да стартира с кампания за директните плащания 2017 година, както се очакваше и се предвижда да стартира по-късно през годината.
- 28 февруари е крайният срок за подаване на заявления за отсрочване на предоставените кредити за закупуване на фураж. Документи се приемат в областните дирекции на Държавен фонд „Земеделие“ по местонахождение на животновъдните обекти. От възможността за отсрочване на дължимите кредити могат да се възползват само фермери, които през стопанската 2015-2016 година отглеждат животни от същото направление, по което е получен кредитът и имат регистриран животновъден обект.

Цени, лв./тон кланично тегло

	11.2016	12.2016	01.2017	02.2017*	03.2017*
Говеждо и телешко месо	3766	3398	4025	4100	4500
Свинско месо	3412	3554	3764	3500	3400
Пилешко месо	2833	2760	2739	2700	2780
Агнешко месо	10884	10884	10858	-	-

*Прогнозни цени

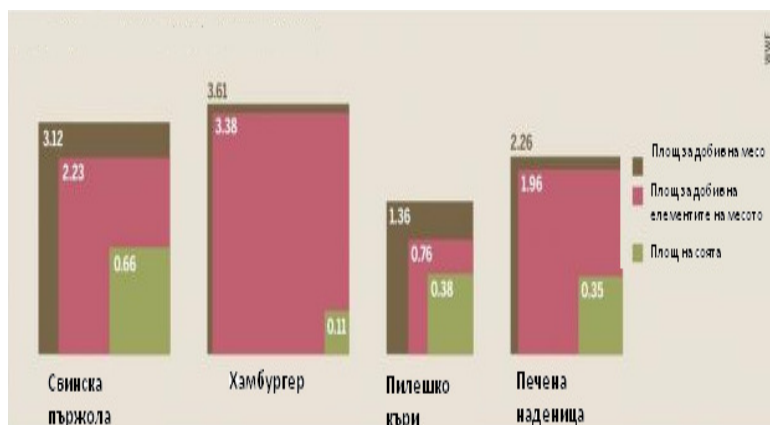
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Последните тенденции в производството на свинско показват, че постепенно предпочитанията на консуматорите на свинско се връща от ниско към нормално съдържание на мазнини. По-сухи меса са предпочитани на азиатските пазари, което кара много от производителите в Европа да поддържат такова направление на свиневъдството, особено в последните години, когато Китай стана най-големият европейски пазар на свинско.
- Оказва се, че в световен мащаб водещият фактор за рентабилността в свиневъдството е кланичното тегло на животните и все по-малко значение има категоризацията на месото.
- Китай се превръща в основна дестинация за европейски износ през втората половина на 2016 г. и това се очаква да продължи и през 2017 г., като резултат от продължаващото географско пререструктуриране на китайското свиневъдство.
- В световен мащаб все по-силно се заговаря за цената за производство на животинска продукция. Ако темповете на нарастване на консумацията на месо продължават, това ще изисква ускорено развитие на био и другите технологии и залез на традиционните практики.

Земеделска площ за производство на меню с включено месо, м² на човек

Източник: Meat Atlas. <https://www.boell.de/en/2014/01/07/meat-atlas>, по данни на WWF

